

Sygn. akt II Ca 1219/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Wojtkiewicz
Sędziowie:	SSO Małgorzata Grzesik (spr.) SSO Agnieszka Tarasiuk - Tkaczuk
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrzęszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 roku w S.

sprawy z powództwa ***Hurtowni (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.***

przeciwko ***T. Z.***

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 29 maja 2014 roku, sygn. akt I C 1435/13

1. ***oddala apelację;***

2. ***zasądza od pozwanego T. Z. na rzecz powódki Hurtowni (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.***

Sygn. akt II Ca 1219/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 roku Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie w sprawie z powództwa *Hurtowni (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko T. Z. o zapłatę (I C 1435/13)* utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 12 czerwca 2013 r, wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie Wydział I Cywilny w sprawie o sygnaturze akt I Nc 462/13, którym zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 34.143,18 złotych.

Powyższe rozstrzygnię Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Pozwany T. Z. współpracował z M. P. (1). M. P. (1) rozpoczął współpracę z powódką nabywając od niej liczne materiały budowlane. Dla zabezpieczenia płatności M. P. (2) wystawił na rzecz powódki weksel własny in blanco, który został poręczony przez T. Z.. Wystawca, remitent ani poręczyciel wekslowy nie uzgodnili warunków i terminu wypełnienia weksla. Pozwem z dnia 13 marca 2012 r. powód wystąpił z powództwem przeciwko M. P. (1) o zapłatę kwoty 31.930,59 zł (sygn. akt XI GNC 785/12). Podstawą powództwa było oświadczenie pozwanego o uznaniu długu. W dniu 20 marca 2012 r. ww. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym powódka wystąpiła przeciwko M. P. (1) z wnioskiem o wszczęcie i prowadzenie egzekucji. W toku tego postępowania przekazano powodowi kwotę 72,53 zł oraz 2.603,88 zł, które powódka zaliczyła na poczet należności głównej. Pismem z dnia 1 lipca 2013 r. Komornik sądowy poinformował powodową hurtownię o zamiarze umorzenia postępowania.

Powódka wypełniła weksel na kwotę 34.143,18 zł i opatrzyła go datą płatności na dzień 22 stycznia 2013 r. Do weksla wpisano należność główną, pomniejszoną o wpłaty uzyskane w postępowaniu egzekucyjnym, a nadto wpisano kwotę należności ubocznych. Pismem z dnia 22 stycznia 2013 r. powódka wezwała pozwanego do wykupienia weksla w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia wezwania. Pozwany odmówił wykupienia weksla.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd I instancji uznał powództwo z weksla za uzasadnione w całości. Sąd Rejonowy wskazał, iż weksel gwarancyjny złożony jest na zabezpieczenie stosunku umownego zachodzącego między wystawcą weksla a osobą, której weksel jest wręczany i po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego, a strony mogą powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje. Sąd wskazał kolejno, że zgodnie z art. 30 pr. wekslowego zapłatę weksla można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (awal) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Według art. 32 pr. weksl., poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Sąd dodał, że poręczyciel wekslowy nie może bronić się wobec wierzyciela zarzutami opartymi na swoich osobistych stosunkach z osobą, za którą poręczył, lecz tylko na stosunkach z posiadaczem weksla (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 360/08, LEX nr 584726). Co więcej, odpowiedzialność poręczyciela wekslowego zależy od tych samych przesłanek, co odpowiedzialność osoby, za którą poręczył. Tak więc poręczyciel wekslowy może podnosić przeciwko wierzycielowi posiadającemu weksel zarzuty obiektywne służące każdemu dłużnikowi wekslowemu przeciwko każdemu posiadaczowi weksla; zarzuty subiektywne oparte na jego osobistych stosunkach z posiadaczem weksla; zarzuty subiektywne oparte na stosunkach osobistych osoby, za którą poręczył z osobą posiadającą weksel, jeżeli według prawa wekslowego osobie tej przysługuje prawo zasłaniania się takimi zarzutami.

Sąd zauważył, iż porozumienie, którego postanowienia miałyby być złamane przez powódkę przy wypełnianiu weksla, nie zostało sporządzone w formie pisemnej. Pozwany powoływał się jedynie na ustne ustalenia poczynione z remitentem oraz wystawcą, w świetle których zabezpieczenie w formie weksla miało być ograniczone jedynie do części zakupów dokonanych przez M. P. (1) w hurtowni powódki. Weryfikując to twierdzenie Sąd posłużył się wszystkimi zaoferowanymi przez strony dowodami, w szczególności zeznaniami samego wystawcy weksla – świadka M. P. (1) oraz pracownika powoda – P. P.. Z zeznań tego ostatniego wynikało, że powódka, co do zasady, wymaga od klientów, których wiarygodność nie została zweryfikowana, zabezpieczenia zapłaty ceny sprzedanych materiałów budowlanych w postaci weksla in blanco. Zabezpieczenie to dotyczy całokształtu zamówień klienta i może być cofnięte po zapłacie ceny za zamówione i odebrane towary. Z zeznań obu świadków wynikało jednoznacznie, że wystawiając weksle in blanco strony umowy sprzedaży nie poczyniły żadnych ograniczeń – tak rodzajowych, jak i kwotowych zabezpieczenia, nie ustaliły również ani terminu, ani sposobu wypełnienia weksla. Co więcej, żaden ze świadków nie potwierdził, aby pomiędzy powódką a wystawcą, czy też powódką a poręczycielem wekslowym zostało uzgodnione, że odpowiedzialność pozwanego zostanie ograniczona do towarów nabytych przez M. P. (1) na poczet wykonania przez niego konkretnych prac/robót budowlanych. Przeciwnie, M. P. (3) nie tylko zaprzeczył, aby doszło do ustalenia szczegółów wypełnienia weksla, ale nawet jednoznacznie potwierdził, że zarówno on, jak i pozwany umieścili swoje podpisy na wekslu in blanco dokładnie wiedząc, co podpisują i że będzie on dotyczył ciągłej współpracy powódki z M. P. (1). Bez znaczenia było przy tym, że pozwany zakończył współpracę z wystawcą weksla jeszcze w 2010 r. Stosunki

osobiste łączące go z M. P. (1) nie mogły zmodyfikować, czy wpłynąć w jakikolwiek inny sposób na treść stosunku powstałego między pozwanym a powódką na skutek złożenia poręczenia wekslowego. W tej sytuacji - w ocenie Sądu I instancji - brak było jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że odpowiedzialność wystawcy weksla, a przede wszystkim poręczyciela wekslowego została ograniczona tak co do kwoty, jak i rodzaju nabytych towarów. Znajomość zasad współpracy z hurtownią powódki po stronie poręczyciela wyklucza, zdaniem Sądu możliwość uznania, że T. Z. mógł nie wiedzieć, że poręcza za M. P. (1) zapłatę ceny sprzedaży wszelkich towarów zamówionych przez wystawcę weksla u powódki.

Sąd Rejonowy wskazał, iż ciężar udowodnienia okoliczności wymienionych w art. 10 i 17 prawa wekslowego (wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem), w celu zwolnienia się z zobowiązania wekslowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 r., sygn. V CSK 71/08, Lex nr 485921) spoczywa na dłużniku wekslowym. W ocenie Sądu pozwany – poręczyciel wekslowy – nie wykazał istnienia jakichkolwiek ograniczeń jego odpowiedzialności zawartych w treści umowy sprzedaży towarów zawartych przez wystawcę weksla z powódką, jak i istnienia takich ograniczeń w treści porozumienia wekslowego. Brak jakichkolwiek dokumentów w tym zakresie, połączony z treścią zeznań świadków zaprzeczających dokonaniu ustaleń, na które powoływał się pozwany, prowadził do przyjęcia, że T. Z. nie podołał ciężarowi dowodu w niniejszej sprawie, bowiem nie zdołał wykazać, że przedstawiony do zapłaty i zgłoszony w niniejszej sprawie weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Co więcej, zabrakło również dowodów pozwalających na przyjęcie, że powódka uzupełniła weksel kwotą wyższą niż wartość wymagalnego zobowiązania M. P. (1).

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Rejonowy uznał, że powódka pomimo uzyskania prawomocnego nakazu zapłaty przeciwko wystawcy weksla została zaspokojona w postępowaniu egzekucyjnym jedynie w niewielkiej części. Z akt komorniczych wynikało wszak, że na poczet powódki przelano jedynie kwoty 72,53 zł oraz 2.603,88 zł, które powódka zaliczyła na poczet należności głównej. Po ich odliczeniu, powód prawidłowo uzupełnił weksel sumą odpowiadającą różnicy między całkowitą wierzytelnością a kwotami wyegzekwowanymi od M. P. (1). Nie było zatem podstaw do przyjęcia, aby należność wynikająca ze stosunku podstawowego została zaspokojona w części, jaka została ujęta w treści przedstawionego weksla. Mając powyższe na względzie Sąd na podstawie art. 496 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- 1) art. 233 kpc poprzez dowolną ocenę dowodów w miejsce swobodnej i przyjęcie za wiarygodne zeznań świadka M. P. (1) podczas gdy w materiale dowodowym znajduje się oświadczenie świadka, z którego wynika odmienny stan niż przedstawiony w trakcie zeznań;
- 2) art. 10 w zw. z art. 32 Prawa wekslowego poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie;
- 3) art. 328 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i tym samym nie wskazanie w uzasadnieniu wyroku dlaczego Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oświadczeniu M. P. (1) z dnia 9 czerwca 2013 roku a uznał za wiarygodne zeznania świadka w tym zakresie.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty oraz oddalenie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto wniósł o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Strona powodowa na rozprawie apelacyjnej wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu.

Stosownie do dyspozycji art. 382 kpc, Sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97 - za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli Sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiedzione z ustalonych okoliczności, prowadzące do wydania zaskarżonego orzeczenia były prawidłowe.

Sąd Okręgowy w pełni akceptuje poczynione przez Sąd I instancji ustalenia stanu faktycznego, jak i zaprezentowane w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia rozważania prawne. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny merytorycznej zgłoszonego przez powoda roszczenia w reżimie odpowiedzialności wekslowej. W konsekwencji, zarzuty podniesione w treści apelacji strony pozwanej, w ocenie Sądu II instancji, stanowią w istocie gołosłowną polemikę z prawidłowymi wskazaniami i rozważaniami Sądu I instancji.

Jak już zauważył Sąd Rejonowy, pozwany nie podnosił żadnych zarzutów formalnych pod adresem weksla i nie kwestionował uwidocznionego na nim, własnego podpisu w charakterze poręczyciela. Zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, co oznacza, że obowiązek zapłaty określonej sumy pieniężnej wynikającej z weksla jest niezależny od istnienia i ważności tzw. stosunku podstawowego, czyli umowy, jednostronnej czynności prawnej lub innego stosunku prawnego leżącego u podstaw zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Zobowiązanie wekslowe ma poza tym charakter bezwarunkowy a odpowiedzialność dłużników wekslowych, w tym poręczycieli weksla własnego, jest solidarna (art. 47 w zw. z art. 103 PrWeksl).

Nie budzi wątpliwości, że zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciel (avalista), który udzielił poręczenia na wekslu in blanco, może na podstawie art. 10 ustawy Prawo wekslowe, do czasu jego indosowania przez remitenta powołać wszystkie zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego w tym także na wypełnienie weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym. W takim jednak wypadku ciężar dowodu spoczywa na dłużniku wekslowym (tak orzeczenie SN z dn. 24.10.1962 r.).

Pozwany przedstawił w postępowaniu zarzut nieprawidłowego wypełnienia weksla wskazując, iż porozumienie wekslowe przewidywało ograniczenie odpowiedzialności poręczyciela do zapłaty za towary nabyte u powódki przez wystawcę weksla - M. P. (1) do realizacji inwestycji na podstawie umowy zawartej ze spółką (...) Sp. z o.o. polegającej na wykonaniu prac elewacyjnych dla budynku mieszkalnego wielorodzinnego w S. przy ulicy (...)/ W..

Sąd uznał, iż wbrew podnoszonym przez skarżącego zarzutom nie wykazał on (a jak wyżej podkreślono to na nim z mocy art. 6 k.c. spoczywa ciężar dowodu), aby weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, a konkretnie tego by w poręczeniu wekslowym jako granicę odpowiedzialności poręczyciela wskazano kwotę wynikającą z nabycia towarów związanych z realizacją wskazanej wyżej inwestycji.

Przedstawionej przez pozwanego treści ustaleń poczynionych z remitentem oraz wystawcą weksla, nie mogło potwierdzić oświadczenie M. P. (1) z dnia 9 czerwca 2013 (k. 38). Jakkolwiek w jego treści wskazano, iż poręczenie T. Z. zabezpieczało wyłącznie zakupy na realizację inwestycji objętej umową z (...) Sp. z o.o. i poręczenie ustało z dniem jej zakończenia, to jednak w kontekście zeznań M. P. (1) złożonych na okoliczność treści porozumienia wekslowego oraz jego zakresu na rozprawie w dniu 23 stycznia 2014 r. w toku, których wskazał, że „nie uzgodniliśmy warunków i terminu wypełnienia tego weksla” nie sposób ponad wszelką wątpliwość przyjąć, by strony takie ograniczenie przewidziały. Stąd wbrew stanowisku wyrażonemu w apelacji oświadczenie spisane w dniu 9 czerwca 2013 roku nie może stanowić odzwierciedlenia woli stron porozumienia.

Dowodem, któremu w sprawie należało przyznać walor wiarygodności były natomiast zeznania świadka P. P.. Po pierwsze świadek ten - będąc zatrudnionym w powodowej spółce w charakterze doradcy handlowego - posiada pełną wiedzę w zakresie sposobu zabezpieczenia interesów spółki w stosunkach z kontrahentami. Po wtóre w sposób logiczny i spójny przedstawił praktykę obowiązującą u powoda dotyczącą sposobu wystawiania weksli na zabezpieczenie roszczeń powoda przez podmioty dokonujące u niego zakupów. Ocena tego dowodu przez Sąd Rejonowy odpowiada wymogom stawianym przez art. 233 kpc i wbrew stanowisku apelującego nie nosi cech dowolności.

Z jego zeznań wynika mianowicie, iż powód w sytuacji klientów kwalifikowanych jako „klienci wysokiego ryzyka” do jakich należał m. in. M. P. (1) wymaga zabezpieczenia zapłaty ceny w postaci wystawienia weksla in blanco. Wskazał, iż weksel jaki został wystawiony w sprawie „był zabezpieczeniem dokonanych w naszej hurtowni zakupów”. Świadek ten nie wskazał przy tym, aby powyższemu towarzyszyły jakiegokolwiek dodatkowe ustalenia w szczególności takie, które przewidywałyby zabezpieczenie wekslem ceny towarów zakupionych do realizacji konkretnej inwestycji. Z ich treści wynika, iż powód tych kwestii w ogóle nie bada- „nie jesteśmy w stanie monitorować jakie materiały od nas idą na jakie budowy, ponieważ klienci prowadzą kilka budów”. W świetle powyższego należało ocenić, że wystawiony weksel zabezpieczał nabycie towarów od powoda bez ograniczenia tego kiedy i na jaki cel towar został nabyty. Powyższe pozostaje w zgodzie z zasadami doświadczenia życiowego. Trudno bowiem wyobrazić sobie aby powód jako hurtownik, prowadzący działalność gospodarczą na dużą skalę i obsługujący kilkunastu kontrahentów miałby weryfikować cel na jaki towary zostają nabywane i ograniczać w ten sposób odpowiedzialność poręczyciela. Powyższe wydaje się być tym bardziej nierealne, że podmiot taki nie jest stroną umowy łączącej tego kto towar nabywa z inwestorem.

W świetle powyższego wersja przedstawiona przez pozwanego, co do porozumienia wekslowego dotyczącego zabezpieczenia roszczeń z tytułu zakupów dotyczących tylko jednej inwestycji jest całkowicie niewiarygodna. Sprzedawca nie miał bowiem żadnych instrumentów, aby kontrolować zgodności przekazywania zakupionych towarów z tak zakreślonym celem.

Powołanie się przez pozwanego na ustalenia zawarte wyłącznie z wystawcą weksla M. P. (1)- w zakresie tego za jakie zobowiązanie i do jakiej wysokości odpowiada nie mogły stanowić przesłanki zwalniającej poręczyciela wekslowego z odpowiedzialności względem powódki. Zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten za którego poręczył. Nie może przeto zasłaniać się zarzutami osobistymi opartymi na jego osobistych stosunkach z osobą, za którą udzielił poręczenia. W szczególności poręczyciel nie może podnosić wobec posiadacza weksla, iż udzielił poręczenia wyłącznie tylko w zakresie uzgodnionym z wystawcą. Dla skuteczności zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wymagane jest wykazanie, że takie ograniczenie zostało przewidziane w porozumieniu wekslowym, czego pozwany - o czym była mowa powyżej - w toku postępowania nie zdołał wykazać.

W konsekwencji powyższego za chybiony uznać należało zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 10 oraz art. 32 ustawy Prawo wekslowe, albowiem ich zastosowanie przez Sąd I instancji w okolicznościach sprawy było prawidłowe.

Analizując przywołane w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego w szczególności nie sposób zaaprobować twierdzeń skarżącego o uchybieniu dyspozycji art. 328 § 2 kpc w sposób uzasadniający wzruszenie zaskarżonego wyroku. Wypada zaznaczyć, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. Z tych przyczyn zarzut naruszenia wskazanego przepisu może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (tak SN w wyroku z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie II PK 202/10; podobnie SA w Poznaniu w wyroku z dnia 27 października 2010 r. w sprawie I Aca 733/10). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku, choć w warstwie oceny dowodów lakoniczne, to jednak w pełni odtwarza tok rozumowania

Sądu Rejonowego, ostatecznie wskazuje, w oparciu o które dowody poczynione zostały ustalenia faktyczne i co istotne w pełni poddaje się kontroli instancyjnej.

Z przedstawionych względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc stosownie do reguły odpowiedzialności za wynik procesu. Apelacja pozwanego okazała się niezasadna i wobec tego to on jako strona przegrywająca postępowanie odwoławcze, winien zwrócić poniesione przez powoda koszty na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powoda w osobie adwokata w kwocie 1200 złotych - ustalone na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.). Powyższe znalazło swój wyraz w punkcie 2 sentencji wyroku.